

V ISKANJU SONČNEGA ZAHODA: AZORI

Nekaj učiteljev iz OŠ Preserje se nas je prijavilo na učno mobilnost KA1, ki je del progama Erasmus+. Izbrala sem mobilnost z imenom In the Search of the Sunset: the Azores, torej v iskanju sončnega zahoda na Azorih, ki je trajala od 23. 7. do 28. 7. 2018. Kljub temu, da so bili v tem času vsi moji sodelavci na dopustu, moram reči, da nikakor ne obžalujem svoje odločitve. Tečaj je bil izjemno dobro zastavljen, z obilo izkustvenega učenja, zanimivi idejami za nove učne metode in občudovanja ter preučevanja naravne in kulturne dediščine otokov.

Za začetek vam bom opisala Azore. Azori sestavljajo najbolj severozahodni del Makaronezije. Ime so dobili po ptici ujedi, ki se po portugalsko imenuje *açor* (takrat so mislili, da gre za kragulja, v resnici pa so videli kanjo). Sestavlja jih devet večjih, naseljenih otokov ter več manjših otočkov in čeri. Ležijo sredi Atlantskega oceana, od Evrope, oziroma od Portugalske so oddaljeni skoraj 1500 kilometrov in v najbližji točki 1925 kilometrov od Kanade. Skupna površina otokov je 2333 km². Azori so avtonomna pokrajina (imajo svoj parlament in vlado), a upravno sodijo pod Portugalsko. Njihov najvišji vrh je ognjenik Pico na istoimenskem otoku, ki je z 2351 metri tudi najvišji vrh na Portugalske.

Vsi otoki so vulkanskega izvora, nastali po izbruhih vulkanov saj ležijo na Srednjeatlantskem hrbtu oziroma na stičišču treh tektonskih plošč: Evrazijske, Afriške in Severnoameriške plošče. Azore delimo na tri skupine: Vzhodna skupina (z otokoma São Miguel in Santa Maria), osrednja skupina (Terceira, Graciosa, São Jorge, Pico in Faial), ki so na samem hrbtu, ter zahodna skupina (z otokoma Flores in Corvo), ki sta geološko že del ameriške celine, saj sta nastala na vzhodnem obrobju Severnoameriške plošče.

Vir: <http://www.cooperscastle.com/azores.htm>

Za Azore so značilni postvulkanski pojavi: vrelci vodne pare, žvepleni vrelci, blatni vrelci, majhni gejzirji in izviri tople ali vroče vode. Zadnji izbruh vulkana je bil med letoma 1957 in 1958 na zahodu otoka Faial (takrat je nastal nov del otoka, poimenovan Capelinhos).

Podnebno so Azori na stičišču subtropskega in zmerno toplega pasu. Ker se razteza čez veliko območje in je na prehodu med dvema pasovima, nima enotnega podnebja in gre za nekako različico celinskega in subtropsko vlažnega podnebja s skromnimi temperaturnimi nihanji čez leto ter med dnevom in nočjo. Pozimi ima precej mile temperature (med 11 in 15 °C), poletja pa niso zelo vroča (med 22 in 25 °C). Razmeroma visoke temperature jim zagotavlja Azorski tok, ki je del toplega Zalivskega toka, ki prečka Atlantik od Karibov proti zahodni in severni Evropi. Na Azorih je značilna stalno visoka zračna vlažnost, ki se povečuje z nadmorsko višino. Količina padavin se povečuje od vzhoda proti zahodu. V nižjih predelih pade do 1000 milimetrov dežja letno, v hribovju pa se višina padavin povzpne na 2000 milimetrov. Vplivi Azorov se čutijo tudi v Sloveniji, saj tudi v naših krajih čutimo Azorski anticiklon oz. maksimum, ki nam poleti prinaša suh in tople zrak.

Prej neposeljene Azore so menda poznali že v 14. stoletju. Z gotovostjo je izpričano njihovo odkritje leta 1427, ko je na Santi Marii pristal portugalski pomorščak Diogo de Silves. Otoke so kmalu začeli naseljevati priseljenci iz različnih predelov Portugalske, zlasti na osrednje otoke se je doselilo precej Flamcev, na Sao Miguel pa nekaj Bretoncev iz zdajšnje Francije. Podatki iz leta 2012 so, da na Azorih živi 245,746, prebivalcev kar je 106 prebivalca na km².

Prebivalci se ukvarjajo večinoma s poljedelstvom, še posebej s pridelavo ananasa, tobaka in čaja, ter govedorejo, mlečno industrijo in ribolovom ter turizmom, ki v zadnjem obdobju postaja vse pomembnejši dejavnik.

Naj zdaj nadaljujem s svojo dogodivščino z Azori. Svojo pot sem začela v nedeljo 22. 7., ob šestih zjutraj na Letališču Jožeta Pučnika. Ob sedmih in nekaj minut sem se na ta dan prvič dvignila visoko v nebo in prav kmalu pristala na Bruseljskem letališču.

Pristanek v Bruslju.

Ločevanje odpadkov in aktivnost.

Po dvournem čakanju sem bila na ponovnem letu, tokrat do Lizbone. Takoj, po pristanku na Lizbonsko letališče sem zasledila informacijo, da ima moj let dve in pol urno zamudo, ki se je še nekajkrat podaljšala, tako da smo vzleteli skoraj pet ur in pol po predvidenem letu. Na letališče Lajes, na otoku Terceira smo prispeli ob devetih zvečer po lokalnem času. Med čakanjem na letališču sem čisto po naključju naletela na so-tečajnico, Finko Minno-Liiso, s katero sva si krajšali čas. Ob izstopu iz letališča sva našli še tri druge tečajnice, ki so bile na istem letu in na Catarino, ki nas je s kombijem peljala v hotel v Angri do Heroismo. V sobe smo prispeli šele ob enajstih zvečer. Po dolgem čakanju na letališču in nato še letalu smo si želeli večerjo a so nas razočarali in nam povedali, da za vikend ob tej uri nič več ni odprto. Ob zgodnjem vstajanju in celodnevem čakanju na letališčih sem kaj hitro zaspala in se zjutraj zbudila v nov dan. Soba je bila skoraj v celoti iz lesa. Odprla sem okno in zagledala ozko tlakovano ulico z belimi in pisano obrobjenimi hišami, če sem se močno nagnila ven pa sem zagledala tudi ocean.

Prva slika, pot do hotela oziroma, ko dekleta zlagajo kovčke v kombi.

Druga slika, jutranji razgled skozi okno.

Zjutraj smo pozajtrkovali, nato pa smo vsak po svoje odšli raziskovat Angro do Heroismo, saj se je tečaj otvoril šele s skupno spoznavno večerjo. Mesto je zaradi njene kulturne dediščine zaščiteno pod UNESCO in resnično gre za čudovito majhno mesto. V prvem dnevu sem ga v celoti raziskala in občudovala z vseh strani. Z bližnjega griča s prijetnim športnim parkom in igriščem na zahodu, s pomola na jugu, z griča kjer je botanični vrt na severu in celoten osrednji najstarejši del.

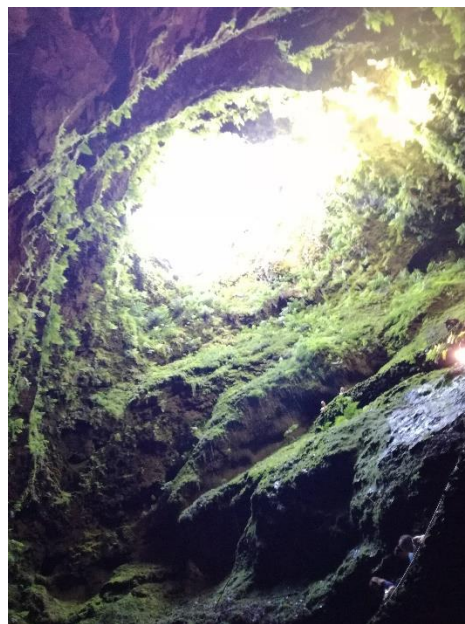

Ob 18:30 smo se vsi tečajniki in organizatorji zbrali pred hotelom Zenite in šli do restavracije Cais d'Angra, ki leži ob morju. Imeli smo odlično večerjo in prijeten klepet, kar je nakazalo na to, da bomo na Azorih dobro jedli in bomo prijetna in majhna družba tečajnikov. Udeleženci smo bili: dve Slovenki - jaz in ravnateljica vrtca Najdihojca Andreja, dve Finki (Minna-Liisa in Sirpa), dve Grkinji (Maria in Georgia), štirje Nemci (Julia, Thomas, Christoph in Nadine), Španka (Marija Jose) in organizatorji Luis in Catarina A., ki sta iz Azorov ter Ana Baptista z njeno spremljevalko in pomočnico Catarino G. iz Portugalske.

Naslednje jutro, v torek, 24. 7., se je začel prvi polni dan tečaja. Zamislili so si, da bi prvi dan podoživali nastanek Azorov, torej od vulkanskih izbruhov, ki so izoblikovali površje (odšli smo v globine podzemlja - v notranjost vulkana *Algar do Carvão*), preko sprehoda po rovih jame *Gruta do Natal*, ki so jih izoblikovali tokovi magme, nato pa ugledali rojstvo preko ogleda še aktivnih postvulkanskih pojavov, fumarol in solfatar (to so odprtine v Zemljini skorji, skozi katero izhajajo vodna para in plini (ogljikov dioksid, vodikov klorid, žveplov dioksid itd.)), v nacionalnem parku *Furnas do Enxofre*, si ogledali krater v osrednjem delu otoka in šli na kamnito - vulkansko plažo *Biscoitos*. Ko so prvi ljudje – Portugalci prišli na Azore v 15. stoletju, ti niso bili nič kaj prijazni, saj niso bili zeleni, ponekod je bilo zelo kamnito, zaradi razmeroma kratke geološke preteklosti nastanka otokov, zato so morali precej prilagoditi kmetijstvo, ki so ga bili navajeni iz Evrope. Zato smo si šli ogledati kako so si ljudje prilagodili naravo in si ogledali vinarno *Biscoitos*, kjer vinogradi rastejo dobesedno iz kamnov, ki izgledajo kot piškoti, po katerih so dobili ime. Na prsteh Azorov namreč zaradi ugodnega podnebja uspeva skorajda vse rastlinstvo, zato nasadijo vinograde le tam, kjer nič drugega ne bi rastlo.

Gremla na vulkan

V notranjosti vulkana Algar do Carvão.

V pripravljenosti za ogled in v notranjosti Grute do Natal, jame in rovov, ki jih je izoblikovala magma.

Vinarna Biscoitos.

Raznoprstno rastlinstvo in fumarole v Furnas do Enxofre.

Sredi dneva smo imeli kosilo v tradicionalni gostilni, kjer so nam postregli s tradicionalnimi jedmi in nam predstavili svojo kulturo.

Na prvi sliki je tradicionalna hrana, ki se več ur pripravlja v glineni posodi v krušni peči – tu je pripravljena govedina.

Na drugi sliki je tradicionalni kruh in dve vrsti klobas.

Nato smo ob raziskovanju otoka preučili, kako si je človek podredil naravo. Na območja kjer je površje razmeroma ravno so s kamnom ali hortenzijami razmejil kmetijsko površino in posadil poljščine, vrtnine, vinograde ali sadje, višje predela pa namenil pašnikom.

Obiskali smo tudi hrib Monte Brasil, ki ima na enem delu še vedno ohranjeno obzidje, saj je imel varovalno vlogo, ker sta na levi in desni strani hriba pomembni pristanišči, od koder bi Terceiro lahko napadli. Del še vedno ostaja pod vojaškim nadzorom. Z vrha se vidi odličen razgled nad Angro in del otoka Terceira. S to razgledno točko smo zaključili zgodbo od rojstva na začetku dneva, do zaključka, kjer smo z vrha lahko opazovali kaj vse je človek ustvaril.

Na Monte Brasil, smo se šli nekaj spoznavnih in socialnih iger, razdelili so nas v skupine in nam dodelili nekaj nalog, ki smo jih nato morali opraviti in predstaviti v naslednjih dneh.

Popoldne smo se po dodeljenih skupinah pripravljali na predstavitve, ki so nas čakale naslednji dan. Moja skupina je npr. morala nemo odigrati in predstaviti zgodovinsko obdobje, ko so Portugalci izgubili neodvisnost od Španije.

V sredo zjutraj smo se zopet zbrali pred hotelom in se najprej odpravili do nekdanje knjižnice *Bettencourt palace*. Knjižnica je danes prestavljena in zaprta, vendar ima še vedno originalne keramične ploščice s pomembnimi poslikavami, ki prikazujejo pomembne zgodovinske dogodke Angre, Terceire in Azorov. Gre za

obliko poslikave azulejo – s kositrno glazuro obdelane in poslikane keramike ter je posledica Portugalske nadvlade. V njen je tudi zemljevid J.H. van Linschoten iz 16. stoletja. Na naše začudenje je zemljevid Angre in okolice, ki je nastal leta 1596 tako natančen in podoben sodobni Angri, da smo dobili pomanjšane kopije zemljevidov in nalogo, naj preko tega zemljevida pridemo najprej do katedrale in ostalih točk v planu za današnji dan.

Brez težav smo se orientirali in prišli do katedrale. Nato smo dobili navodilo naj najdemo na zemljevidu označen grad. Vodili smo do na zemljevidu narisane gradu v osrednjem delu Angre. Pot je vodila preko botaničnega vrta na vrh griča, kjer nas ni čakal grad, temveč le spomenik. Luis, zgodovinar z Terceire nam je razložil, da so srednjeveški Portugalci kot je bila navada v Evropi na vrhu hriba zgradili grad. Šele čez čas so ugotovili, da če si sredi oceana, nikogar ne varuješ z gradom sredi otoka, vendar ga potrebuješ ob morju – tako so potem zgradili obzidje, opazovalnice in gradova na obali na vzhodu in zahodu Angre, ta stari grad pa zaradi nesmiselnosti ne obstaja več.

Našo pot raziskovanja Angre smo nato nadaljevali preko raziskovanja vodnih tokov, vodovodnih cevi, mlinov, si ogledali glavne zgodovinske stavbe in znamenitosti in grad ter primerjali redko ohranjene stare hiše z novimi obnovljenimi, saj je večina zaradi potresa iz leta 1980 delno porušena in obnovljena.

Vodovodna cev

Spomenik Vascu da Gami

Utrdba

V knjižnici smo po skupinah po katerih smo bili razdeljeni prejšnji dan, dobili navodilo, da poiščemo slikarije, ki so povezane z dogodki v preteklosti, katero predstavlja naša skupina, nato pa smo tekom dneva te zgodovinske dogodke zaigrali. Prva skupina je tako zaigrala, kako so se prvotni prebivalci soočali z njim neprijazno naravo, saj na otoku ni raslo ničesar kar bi lačni pomorščaki in prvi naseljenci lahko pojedli. Naša skupina, je morala predstaviti kako so Portugalci izgubili samostojnost. Mi smo si izbrali zgodovinski dogodek, kako so Španci napadli Azore. Prišli so v pristanišče Angre do Heroismo in začeli napadati. Veliko Portugalcev je umrlo, bitka je bila že skoraj izgubljena, a ženske so se spomnile odlične domislice in so nad Špance poslale razjarjene bika. Bikov je bilo toliko, da so prestrašili vojsko Špancev, jih nekaj pobili drugi pa so se vrnili na ladje in odpluli. To je bila bitka, ko so sicer Portugalci zmagali, vendar je žal vzporedno s tem prišlo do Španske zmage nad Portugalsko v celini Evrope in na ta način, kljub temu, da so Azori to bitko zmagali so končno izgubili, saj je svojo suverenost izgubila Portugalska in s tem tudi Azori. Kasneje so se na Terceiro vrnili Španci in jo prav tako zavzeli.

Po tem ko smo odigrali ključne dogodke v preteklosti Azorov in si ogledali mesto smo odšli na skupno kosilo v Cafe Central. Ko smo se najedli, smo odšli v Muzej zgodovine mesta Angre, kjer smo bili do večera. Za ta dan se je program s tem zaključil, zaradi želje posameznih tečajnikov, pa smo se lahko udeležili tudi tradicionalnega teka pred biki. Osebnost te tradicije ne podpiram, zato se je nisem udeležila. Kolegi, ki so se udeležili pa so dogodek opisali pozitivno. Tradicija Terceire ni prava bikoborba, ampak v bistvu tek pred biki. Dogaja se od maja do septembra in v tem obdobju se jih na otoku zvrsti okoli 300. To pomeni, da jih je več na en dan, otok je majhen, tako da si kot turist ali navdušenec tradicijo v toplem delu leta ogledaš kateri koli dan. V določeno vas pripeljejo bika, ljudje ki ga bodo izzivali in bežali pred njim se prostovoljno javijo, bik pa je ves čas privezan z vrvmi in nadzira ga šest moških. Nesreče, vsaj hujše narave so precej redke. Po dogodku bika ne zakoljejo, ampak ga spustijo nazaj na pašnik, kjer mora pred naslednjo tako izkušnjo počivati vsaj 10 dni. Po temu vrhuncu, se začne pojedina in zabava pozno v noč.

Tek pred biki. URL:

Karavela, ladja s katero so Portugalci pripluli na Azore.

https://farm9.static.flickr.com/8577/29672547880_f2d2c2392f_b.jpg

Ta večer sem s sotečajniki, ki prav tako ne podpirajo bikoborb, izkoristila priložnost in se šla okopat sredi Atlantskega oceana. Voda je imela prijetnih 22 °C in je precej manj slana kot Sredozemsko in Jadransko morje. Nato smo odšli na večerjo ter spakirat, saj smo imeli naslednji dan zajtrk ob 5:30 ob šestih pa nas je v bližnjem parku že pobral avtobus, ki nas je odpeljal na letališče.

V četrtek smo leteli iz Terceire na Faial in sicer v Horto. Ob desetih zjutraj smo bili že v hotelu, s še lepšim razgledom.

Zapuščanje Terceire.

Razgled iz sobe na Horti v ozadju otok in vrh Pico.

Naslednja točka na dnevnem redu, je bil Peter's Cafe, ki je bil do konca tečaja naša točka dobivanja. Tam smo dobili informacije o zadolžitvah. Individualno smo morali poiskati zastavo ali nekoga iz naše države, ki je na pristanišču pustil sled in s te perspektive nekaj ustvariti. Dobili smo tudi nalogo v paru, in sicer v svoj jezik prevesti pesem *Ode a Angra Minha Cidade em Tom de Elegia*, ter v skupinah iz prvega dne pripraviti predstavitev za zadnji dan.

Sprehodili smo se po zalivu Horte, preiskovali pomol in mesto. Jaz sem na pomolu na tleh našla slovensko zastavo in s te perspektive narisala mešanico tega kar sem videla iz te točke in tega kar me spominja na domačo obalo. Videla sem morje, hribe, jadrnice, vonjala sem morje in čutila sonce in rahel vetrič in moram reči, da sem se počutila varno in zelo domačno.

Po kosilu, naj bi se udeležili ogleda kitov in delfinov z ladjo. Prestali smo že teoretični del, ko smo izvedeli, da so bili kiti videni na odprtem morju, kar zaradi izjemno razburkanega ocen v tistem trenutku ni bilo mogoče. Zato smo dejavnost prestavili na naslednji dan. Naslednji dan smo imeli namen s trajektom do otoka Pico, tako pa nas je ladja odpeljala kar do tja.

Preostanek prostega popoldneva smo izkoristili za prevajanje pesmi, pripravo na skupinsko predstavitev in kopanje.

Plaža na levi in Peter`s cafe na desni fotografiji.

V petek zjutraj smo se navdušeno podali na ladjo v upanju in pričakovanju, da vidimo delfine in kite. Z delfini smo imeli srečo, saj smo videli več vrst delfinov največ je bilo velikih pliskavk (Flipper) in atlantskih progastih delfinov, ki so spremljali našo ladjo in se ob nas igrali. Videla sem tudi Sinjega morskega psa. Kar se tiče kitov, pa smo za nekaj sekund ozrli Račjega kita, ki je tukaj prava izjema in je bolj značilen za severna morja. Ladja pred nami, ga je prestrašila, saj kiti ne marajo ladij. Skušali smo mu slediti in ga najti, vendar se kiti z eno sapo zadržujejo pod vodo tudi po eno uro, tako je bila zelo majhna verjetnost, da bi ga ponovni videli.

Atlantski progasti delfini.

Račji kit, URL:

<https://www.robertharding.com/index.php?lang=en&page=search&s=northern%2Bbottlenose%2Bwhale&smode=0&zoom=1&display=5&sortby=1&bgcolor=white>

Po iskanju kitov z ladjo, smo se namesto na otok Faial vrnili na otok Pico, v Madaleno. Ker je bil čas kosila, smo na hitro pojedli in se usedli na avtobus, ki nas je peljal v Cais do Pico kraj ki je danes muzej, pred tem pa je bila tovarna, kjer so v celoti predelali ulovljene kite. Ta tovarna je bila zapuščena po tem, ko je bil kitolov sredi 80. letih 20. stoletja prepovedan, vse naprave pa so pustili v originalnem stanju in tako služi v izobraževalne namene. Pogledali smo si kratek posnetek, ki je nazorno prikazal proces lovljenja kita, od oseb, ki so bile zaposlene za opazovanje kitov, preko oseb, ki so na izjemno nevaren način z izjemno majhnimi ladjami lovili kite (posledično veliko umrlih), do končne faze predelave kita, od katerega so v resnici uporabili popolnoma vse. Lovili so le eno vrsto - kita glavača (iz filma Moby Dick), ki doseže dolžino 18 metrov), in sicer zaradi tekočine, ki so jo imeli v možganih. To olje ali nekakšen vosek je dosegalo izjemne vrednosti na trgu, vendar so kitolovci uporabili kita v celoti - vse njegove kosti (za izdelovanje izdelkov in umetnosti), njegovo meso, kosti, mišice in celo kri. Nato smo šli še v en muzej posvečen kitom.

Nekdanja tovarna za predelovanje kitov, V teh napravah so zdrobljene kosti, meso in kri spremenili v moko, ki je služila za prehrano živine.

Izdelki iz kitovih kosti, zobovja in olja.

Na ta način smo nadzorno spoznali, kaj so kiti pomenili takratnim prebivalcem. Kitolov in predelava kitov je bila izjemno garaško delo, ki ni bilo zaželeno, vendar jim je bilo nujno za preživetje. Kitov niso lovili zelo množično, vendar ko so naslednjega potrebovali. Zato, so ukrep, da je kitolov prepovedan sprejeli brez težav in se z ilegalnim kitolovom ne srečujejo. Vsekakor pa Azori s kiti še vedno služijo, in sicer s turisti. Tako da gremo ljudje na ladje in jih opazujemo ter hodimo v muzeje. Tako so prikazali sistem dobre prakse preusmeritve, ki je za njih tržno uspešna in trajnostna.

Naslednja postaja je bil Lajido, kjer so si ogledali destilarno in območje kjer pod UNESCOVO zaščito gojijo vinograde in proizvajajo vino. To območje ima tudi kar nekaj počitniških hišic in lepo plažo.

Pokušina vina in likerjev.

Plaža z značilnim kamnom v obliki psa.

Zvečer smo se s trajektom vrnili na otok Faial in se v skupinah pripravili na nastop, ki nas je čakal zadnji dan.

In že nas je čakal zadnji dan tečaja. Zjutraj smo se peljali v osrednji del Faiala, kjer je velika kaldera z imenom *Caldeira Velha*. Tam so nas pričakali čudoviti razgledi.

Nato smo se peljali na zahod, na najnovejši del otoka Faiala v *Capelinhos*. Najprej smo se razgledali, nato pa so nas čakale naše skupinske predstavitve Azorske tradicije, religije in kulture. V nadaljevanju smo pokazali ter opisali pomen naših ilustracij in na koncu še v svojem jeziku recitirali pesem *Ode a Angra Minha Cidade em Tom de Elegia*. Tako smo pesem slišali v portugalščini, španščini, angleščini, nemščini, slovenščini, nemščini in grščini.

Prva slika prikazuje prvi pogled na Capelinhos, na drugi sliki so naše ilustracije, na zadnjih dveh pa dve izmed naših odigranih predstavitev.

Ker v Capelinhosu ni restavracij, smo pojedli hrano, ki smo jo imeli sabo, nato pa šli v Capelinhos vulkanski interpretacijski center, kjer smo si ogledali nastanek tega območja. Capelinhos je vulkan oziroma območje, ki je nastalo med leti 1957 in 1958, ko je vulkan dobro leto bruhal. V centru so nam natančno razložili in nazorno pokazali proces nastajanja kopnega, predstavili tudi ostale aktivne vulkane in vulkanske pojave po svetu in predstavili še ostalih osem otokov Azorov. Po ogledu centra smo prejeli certifikat o opravljeni tečaju. Tako smo metaforično začeli našo mobilnost znotraj neaktivnega in jo zaključili na aktivnem vulkanu.

Nato smo imeli dve uri prostega časa, ki sem ga najprej namenila dodatnemu raziskovanju vulkana. Nekaj nas je šlo na vulkan, kjer smo občudovali razglede in stvarjenje narave. Sprehajali smo se po sipkem pesku, ki je bil močno razgret in imeli občutek, da se sprehajamo po drugem planetu. Nato smo šli še na bližnjo plažo.

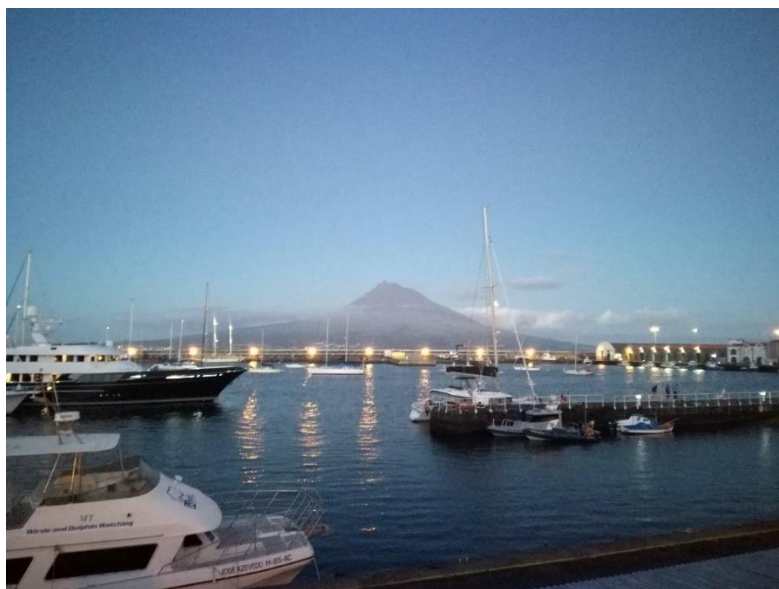
Nato smo se ob 18:00 skupaj z avtobusom odpeljali v Horto, kjer nas je ob sedmih čakal še Scrimshaw muzej. To je muzej nad Peter's cafe, kjer imajo največjo zbirko poslikanih kitovih zob.

Ob približno pol devetih nas je čakala še zaključna in poslovilna večerja, kjer smo zopet odlično jedli, se veliko nasmejali in poslovili od organizatorjev in sodelavcev.

Pohvaliti moram organizacijo in program Chain Foundation, ki je s svojim zgodovinskim, geografskim in pedagoškim pristopom poskrbela, da smo ogromno izvedeli in doživeli ter bomo lahko marsikatero na novo osvojeno prakso uporabili v razredu. Odlično je bilo tudi osvežiti znanje angleščine. Poleg tega smo se obogatili z novimi poznanstvi, z učitelji in šolami po Evropi, kar bo prav tako pripomoglo za moj in šolski dobrobit.

Nasvidenje Horta. V ozadju otok Pico.

Viri:

<https://chain.eu/?a=947>

<https://www.rtvsl.si/tureavanture/evropa/azori-skrivnostni-otoki-portugalske/199431>

<http://www.potnik.si/azori.html>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Azores>